

Brüsszel, 2015.12.2.
COM(2015) 614 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

**Az anyagkörülforgás megvalósítása – a körforgásos gazdaságra vonatkozó uniós
cselekvési terv**

Az anyagkörforgás megvalósítása – a körforgásos gazdaságra vonatkozó uniós cselekvési terv

Bevezetés

Az áttérés a még inkább körforgásos gazdaságra, amelyben a termékek, alapanyagok és erőforrások értékét a lehető legtovább megőrzik a gazdaságban, a hulladék keletkezését pedig a minimálisra csökkentik, jelentős hozzájárulást jelent az EU arra irányuló erőfeszítéseivel, hogy fenntartható, karbonszegény, erőforrás-hatékony és versenyképes gazdaságot alakítsunk ki. Ez az átmenet lehetőséget kínál gazdaságunk átalakítására, és arra, hogy új és fenntartható versenyelőnyöket alakítsunk ki Európa számára.

A körforgásos gazdaság fokozni fogja az EU versenyképességét azáltal, hogy megvédi a vállalkozásokat az erőforrások szűkösségével és az ingadozó árakkal szemben, elősegíti az új üzleti lehetőségeket, illetve a termelés és fogyasztás innovatív, hatékonyabb módjainak kialakítását. Helyi munkahelyeket teremt majd minden képzettségi szinten, továbbá lehetőségeket kínál a társadalmi integrációra és kohézióra. Ezzel egyidejűleg energiát takarít meg, és elősegíti az erőforrások olyan ütemben való felhasználásából fakadó visszafordíthatatlan károsodások elkerülését, amely meghaladja a Földnek az azok megújítására való képességét az éghajlatot, a biodiverzitást, illetve a levegő-, a talaj- és a vízszennyezést illetően. Egy új jelentés emellett kiemeli a körforgásos gazdaság szélesebb körű előnyeit is¹, köztük a jelenlegi szén-dioxid-kibocsátási szintek csökkentését. A körforgásos gazdasággal kapcsolatos cselekvés tehát szorosan kapcsolódik az EU kulcsfontosságú prioritásaihoz, beleértve a foglalkoztatást és növekedést, a beruházási menetrendet, az éghajlat- és energiakérdést, a szociális menetrendet és az ipari innovációt – és a fenntartható fejlődést célzó globális erőfeszítésekhez is.

A gazdasági szereplők, mint például a vállalkozások és a fogyasztók, kulcsfontosságú hajtóerőt jelentenek ebben a folyamatban. A helyi, regionális és országos hatóságok teszik lehetővé az átmenetet, de az EU is alapvető szerepet játszik annak támogatásában. A cél annak biztosítása, hogy rendelkezésre álljon a körforgásos gazdaság kialakítását elősegítő megfelelő szabályozási keret az egységes piacon, illetve hogy az előrehaladásra vonatkozóan egyértelmű jeleket adjunk a gazdasági szereplők, illetve általában a társadalom számára a hosszú távú hulladékcélok, továbbá a 2020 előtt elvégzendő konkrét, széles körű és ambiciózus cselekvések sora révén. Az uniós szintű fellépés irányt mutat a beruházásoknak, továbbá egyenlő versenyfeltételeket teremt, eltávolítja az európai jogszabályokból vagy a nem megfelelő végrehajtásból eredő akadályokat, elmélyíti az egységes piacot, valamint kedvező feltételeket biztosít az innovációt és valamennyi érdekelt részvételét illetően.

A jelen cselekvési tervvel egyidejűleg elfogadott, hulladékokkal kapcsolatos jogalkotási javaslatok a kulcsfontosságú hulladékáramok (például a települési hulladék és a csomagolási

¹ *Growth within: a circular economy vision for a competitive Europe* (Belső növekedés: a körforgásos gazdaságra vonatkozó jövőkép egy versenyképes Európáért), az Ellen MacArthur Foundation, a McKinsey Centre for Business and Environment és a Stiftungsfonds für Umweltökonomie und Nachhaltigkeit (SUN) jelentése, 2015. június.

hulladék) hulladéklerakókban való elhelyezésének csökkentésére, és az újrahasználatra való előkészítés és az újrafeldolgozás fokozására irányuló hosszú távú célértékeket tartalmaznak. A célértékek arra irányulnak, hogy a tagállamok bevált gyakorlatainak szintje fokozatosan közelítsen egymáshoz, valamint hogy ösztönözzék a szükséges beruházásokat a hulladékgazdálkodásba. További intézkedésekre is születtek javaslatok, a végrehajtás egyértelművé és egyszerűvé tétele, a gazdasági ösztönzők előmozdítása és a kiterjesztett gyártói felelősségi rendszerek fejlesztése érdekében.

A kulcsfontosságú ágazatokban a fenntartható tevékenység és az új üzleti lehetőségek ösztönzése révén a terv elő fogja segíteni a körforgásos gazdaságban rejlő növekedési és foglalkoztatási potenciál felszabadítását. Átfogó kötelezettségvállalásokat tartalmaz a környezettudatos tervezés, a műanyagokkal és vegyi anyagokkal kapcsolatos stratégiai megközelítések kidolgozása, és az EU „Horizont 2020” kutatási programja keretében megvalósuló, innovatív projektek finanszírozására irányuló jelentős kezdeményezés tekintetében, valamint célzott cselekvéseket olyan területeken, mint a műanyagok, az élelmiszer-hulladékok, az építőipar, a kritikus fontosságú nyersanyagok, az ipari és bányászati hulladékok, a fogyasztás és a közbeszerzések. Ezt követik majd a műtrágyákkal és a víz újrafelhasználásával kapcsolatos további kulcsfontosságú jogalkotási javaslatok. Végül, a terv horizontális alapintézkedéseket tartalmaz olyan területeken, mint az innováció és a beruházások, annak érdekében, hogy ösztönözze az átmenetet a körforgásos gazdaságba. A javasolt cselekvések az értéklánc minden egyes állomásán támogatják a körforgásos gazdaságot – a termeléstől a fogyasztásig, a javítástól az újragyártásig, beleértve a hulladékgazdálkodást, és a gazdaságba visszaforgatott másodnyersanyagokat. A javasolt fellépésekre a minőségi jogalkotás elveivel összhangban, továbbá megfelelő egyeztetést és hatásvizsgálatot követően kerül sor.

A cselekvési terv középpontjában a magas hozzáadott értékű uniós szintű fellépés áll. A körforgásos gazdaság megvalósítása ugyanakkor minden szinten hosszú távú elköteleződést igényel, a tagállamoktól, régióktól és városoktól a vállalkozásokig és a polgárokig. Felhívjuk a tagállamokat, hogy teljes mértékben töltsék be szerepüket az uniós fellépésben, és integrálják, valamint egészítsék ki azt a nemzeti cselekvéssel. A körforgásos gazdaságnak emellett globális szinten is fejlődnie kell. E területen a belső és a külső uniós fellépés közötti szakpolitikai koherencia egymást erősítő hatást fog kifejteni, és alapvető fontosságú lesz az EU és az uniós tagállamok által vállalt globális kötelezettségek, így az ENSZ 2030-ig szóló fenntartható fejlődési menetrendje, és a G7-ek erőforrás-hatékonysági szövetsége végrehajtásában. A jelen cselekvési terv hatékonyan hozzá fog járulni a fenntartható fejlesztési célok 2030-ig történő eléréséhez, különösen a 12. célhoz, a fenntartható fogyasztási és termelési minták biztosításához.

1. Termelés

A körforgásos gazdaság a termék életének legelején kezdődik. Mind a tervezési szakasz, mind a termelési folyamatok kihatással vannak a beszerzésre, az erőforrás-felhasználásra és a hulladékkeletkezésre a termék létezése során.

1.1. Terméktervezés

A jobb tervezés tartósabbá vagy könnyebben javíthatóvá, korszerűsíthetővé vagy újragyárthatóvá teheti a termékeket. Segíthet az újrafeldolgozóknak a termékek szétszerelésében, annak érdekében, hogy visszanyerjék az értékes anyagokat és alkatrészeket. Összességében elősegítheti az értékes erőforrások megővését. A jelenlegi piaci jelzések azonban elégtelennek tűnnek ennek eléréséhez, különösen mivel a gyártók, felhasználók és újrafeldolgozók érdekei nem állnak összhangban. Ennélfogva fontos, hogy ösztönzőket biztosítsunk a jobb terméktervezéshez, egyúttal megőrizve az egységes piacot és a versenyt, valamint lehetővé téve az innovációt.

Az elektromos és elektronikus termékek különösen jelentősek ebben az összefüggésben. Javíthatóságuk fontos lehet a fogyasztók számára, továbbá olyan értékes anyagokat tartalmazhatnak, amelyek újrafeldolgozását meg kellene könnyíteni (például ritkaföldfémek az elektronikus berendezésekben). E termékek jobb tervezésének előmozdítása érdekében a Bizottság hangsúlyozni fogja a körforgásos gazdaság szempontjait a környezetbarát tervezésről szóló irányelv² hatálya alá tartozó jövőbeli terméktervezési előírásokban, amelyek célja az energiával kapcsolatos termékek hatékonyságának és környezetvédelmi teljesítményének fokozása. A környezettudatos tervezési előírások mindeddig főként az energiahatékonyságot célozták³; a jövőben olyan kérdések következetes vizsgálatára kerül sor, mint a javíthatóság, a tartósság, a korszerűsíthetőség, az újrafeldolgozhatóság vagy egyes anyagok azonosítása. A Bizottság e kérdéseket termékről termékre új munkatervekben és felülvizsgálatokban fogja elemezni, figyelembe véve a különböző termékek sajátosságait és a hozzájuk kapcsolódó kihívásokat (például az innovációs ciklusokat), szoros együttműködésben a releváns érdekelttekkel.

Első lépésként a környezetbarát tervezésről szóló irányelv keretében a Bizottság kidolgozta és hamarosan a tagállamok elé terjeszti azokat a kötelező terméktervezési és jelölési előírásokat, amelyek célja, hogy könnyebbé és biztonságosabbá tegyék az elektronikus kijelzők (például lapos számítógép- vagy televízió-képernyők) szétszerelését, újrahazsnálatát és újrafeldolgozását.

A Bizottság a jobb terméktervezés olyan módon történő előmozdítására is javaslatot tesz, hogy differenciálják a kiterjesztett gyártói felelősségi rendszerek keretében a gyártók által teljesítendő pénzügyi hozzájárulásokat, termékeik életciklus végén jelentkező költségei alapján. Ez közvetlen gazdasági ösztönzőt jelentene olyan termékek tervezésére, amelyek könnyebben dolgozhatók fel újra vagy használhatók újra.

² 2009/125/EK irányelv. Az irányelv hatálya minden energiával kapcsolatos termékre kiterjed.

³ Becslések szerint az energiafogyasztás címkézésére vonatkozóan bevezetett intézkedésekkel együtt a környezetbarát tervezésről szóló irányelv 175 Mtoe primerenergia-megtakarítást fog eredményezni 2020-ra.

Végül a Bizottság meg fogja vizsgálni az uniós termékpolitika különböző munkaterületeire⁴ vonatkozóan a körforgásos gazdasághoz való hozzájárulást lehetővé tévő, koherensebb szakpolitikai keret bevezetését szolgáló lehetőségeket és cselekvéseket.

- A Bizottság a környezetbarát tervezésről szóló irányelv keretében végzett jövőbeli munkája során megfelelő módon, a különböző termékcsoportok sajátosságait figyelembe véve elő fogja mozdítani a termékek javíthatóságát, korszerűsíthetőségét, tartósságát és újrafeldolgozhatóságát, a körforgásos gazdaság szempontjából releváns termék-előírások kialakítása révén. A végrehajtás módját a környezettudatos tervezésről szóló 2015–2017. évi munkaterv fogja részletesen meghatározni. A Bizottság továbbá hamarosan előterjeszti az elektronikus kijelzőkre vonatkozó környezettudatos tervezési követelményeket.

- A hulladékokra vonatkozó felülvizsgált jogalkotási javaslatok gazdasági ösztönzőket alakítanak ki a jobb terméktervezés érdekében, a kiterjesztett gyártói felelősségről szóló rendelkezések révén.

- A Bizottság meg fogja vizsgálni a termékpolitikája különböző munkaterületein a körforgásos gazdasághoz való hozzájárulást lehetővé tévő, koherensebb szakpolitikai keret bevezetését szolgáló lehetőségeket és cselekvéseket.

1.2. Termelési folyamatok

Az erőforrások nem hatékony felhasználása a termelési folyamatok során még az intelligens módon tervezett termékek vagy anyagok esetében is üzleti lehetőségek elvesztéséhez és jelentős hulladékkeletkezéshez vezethet.

Az elsődleges nyersanyagok, beleértve a megújuló anyagokat is, továbbra is jelentős szerepet fognak játszani a termelési folyamatokban, még egy körforgásos gazdaságban is. Ebben az összefüggésben figyelemmel kell lenni ezek termelésének környezeti és társadalmi hatásaira, mind az EU-ban, mind pedig az EU-n kívüli országokban. A Bizottság ennél fogva támogatja a nyersanyagok globálisan fenntartható beszerzését, például szakpolitikai párbeszéd, partnerségek, valamint kereskedelmi⁵ és fejlesztési politikája révén. Az iparnak kulcsszerepet kell játszania, a fenntartható beszerzés melletti konkrét kötelezettségvállalások, valamint az értékláncok mentén történő együttműködés révén.

Minden ipari ágazat eltér az erőforrások felhasználása, a hulladékkeletkezés és a hulladékgazdálkodás szempontjából. Ezért a Bizottság folytatja a bevált gyakorlatok előmozdítását számos ipari ágazatban az „elérhető legjobb technikákról szóló referenciadokumentumok” révén, amelyeket a tagállamoknak érvényesíteniük kell, amikor kiadják az ipari létesítmények engedélyezési követelményeit, továbbá előmozdítja a bányászati hulladékokkal kapcsolatos bevált gyakorlatokat. A Bizottság emellett az Európai

⁴ Például a környezettudatos tervezés, az energiafogyasztás címkézése, az ökocímke, a zöld közbeszerzés és a termékekkel kapcsolatos egyéb releváns jogszabályok.

⁵ Különösen a 2015 októberében elfogadott „A mindenki számára előnyös kereskedelem és beruházás” stratégia.

erőforrás-hatékonysági kiválósági központ⁶ létrehozásával segítséget nyújt a kkv-k számára, hogy ki tudják használni a fokozott erőforrás-hatékonyság által kínált üzleti lehetőségeket. Az e területen végzett cselekvés példái az aggodalomra okot adó vegyi anyagok helyettesítésének megkönnyítése, illetve a kkv-k innovatív technológiákhoz⁷ való hozzáféréseinek támogatása. A közösségi környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszer (EMAS)⁸, valamint a környezetvédelmi technológiai ellenőrzésre⁹ irányuló kísérleti program hatékonyságának és elterjedésének fokozása szintén előnyös lehetne a vállalkozások, és különösen a kkv-k számára.

Ezenfelül fontos az innovatív ipari folyamatok előmozdítása. Az ipari szimbiózis például lehetővé teszi, hogy az egyik iparág hulladéka vagy melléktermékei a másik iparág alapanyagává váljanak. A hulladékokra vonatkozó felülvizsgált javaslatokban a Bizottság e gyakorlat megkönnyítését célzó elemeket terjeszt elő, és együtt fog működni a tagállamokkal annak érdekében, hogy elősegítse a melléktermékekre vonatkozó szabályok egységes értelmezését. A gáz-halmazállapotú szennyező anyagok újrafelhasználása¹⁰ az innovatív folyamatok egy másik példája. Az újragyártás¹¹ is nagy potenciállal rendelkező terület: már most is elterjedt gyakorlat bizonyos iparágakban, mint a járművek és az ipari gépek ágazatában, de új ágazatokban is lehetne alkalmazni. Az EU az ilyen ígéretes fejlesztéseket kutatási és innovációs finanszírozási programja, a „Horizont 2020” keretprogram¹², valamint a kohéziós alapok¹³ révén támogatja.

- A Bizottság az elérhető legjobb technikákról szóló referenciadokumentumokban iránymutatást fog nyújtani az ipari ágazatok legjobb hulladékgazdálkodási és erőforrás-hatékonysági gyakorlatairól¹⁴, és iránymutatást fog kiadni a bányászati hulladékkal kapcsolatos bevált gyakorlatokról, valamint elő fogja mozdítani azokat.

- A Bizottság (a hulladékokra vonatkozó felülvizsgált jogalkotási javaslatokban) a melléktermékekre vonatkozó szabályok egyértelművé tételét célzó javaslatokat tesz, az ipari szimbiózis megkönnyítése, valamint az egyenlő versenyfeltételek megteremtésének elősegítése érdekében az egész EU-ban.

2. Fogyasztás

A fogyasztók millióinak döntései elősegíthetik vagy akadályozhatják a körforgásos gazdaságot. E döntéseket azok az információk alakítják, amelyekhez a fogyasztók hozzáférnek, valamint a létező termékek köre és árai, továbbá a szabályozási keret. E szakasz

⁶ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:52014DC0440>

⁷ A kkv-k technológiai szolgáltatási központokhoz való hozzáféréseinek megkönnyítése céljából, a kulcsfontosságú alaptechnológiák területén.

⁸ A folyamatban lévő célravezetőségi vizsgálatot követően.

⁹ http://ec.europa.eu/environment/etv/etv_preprog.htm

¹⁰ Különösen a szén-dioxid.

¹¹ Gyártási lépések sorozata az alkatrész vagy termék élettartamának végén annak érdekében, hogy a termék újszerű vagy jobb teljesítményt nyújtson, az ennek megfelelő jótállással.

¹² A jövő gyáraival kapcsolatos felhívás, 2014 – az ipari szimbiózissal kapcsolatos felhívás, 2014.

¹³ http://ec.europa.eu/regional_policy/index.cfm/en/information/legislation/guidance/

¹⁴ Erre a referenciadokumentumok rendszeres tervezett felülvizsgálatai során kerül majd sor.

ezenkívül létfontosságú a háztartási hulladék keletkezésének megakadályozása és csökkentése szempontjából is.

A rengeteg címkével és a környezetbarát jellegre utaló állítással szembesülő uniós fogyasztók számára gyakran nehézséget jelent a termékek közötti különbségtétel, valamint az, hogy megbízzanak az elérhető információkban. A zöld termékmegjelölések nem mindig felelnek meg a megbízhatóságra, pontosságra és egyértelműsége vonatkozó jogi követelményeknek¹⁵. A Bizottság együttműködik az érdekeltekkel annak érdekében, hogy megbízhatóbbá tegyék a zöld termékmegjelöléseket, valamint gondoskodni fog a meglévő szabályok jobb végrehajtásáról, többek között a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló frissített iránymutatás¹⁶ révén. A Bizottság jelenleg vizsgálja a termékek környezeti lábnyomát¹⁷, amely egy, a környezeti teljesítmény mérésére szolgáló módszer, és fel fogja tárni, hogy az miként használható fel a környezeti információk mérésére vagy közlésére. Az önkéntes uniós ökocímke azokat a termékeket jelöli, amelyek egész életciklusuk alatt csökkentett környezeti hatással bírnak. A Bizottság meg fogja vizsgálni, hogy miként lehet növelni ennek hatékonyságát és a körforgásos gazdasághoz való hozzájárulását¹⁸.

Az idei év korábbi szakaszában a Bizottság a háztartási készülékek és más, energiával kapcsolatos termékek energiahatékonysági címkézésének javított rendszerére tett javaslatot, amely segítséget nyújtana a fogyasztók számára, hogy a leghatékonyabb terméket válasszák¹⁹. A javasolt rendszer emellett lehetővé tenné, hogy információkat jelenítsenek meg a fogyasztók számára az energiával kapcsolatos termékek környezeti teljesítményére vonatkozóan, beleértve a tartósságot is²⁰.

Az ár a vásárlásra vonatkozó döntéseket befolyásoló kulcsfontosságú tényező, mind az értékláncban, mind pedig a végső fogyasztók esetében. A tagállamokat tehát arra hívjuk fel, hogy gondoskodjanak olyan ösztönzőkről, illetve használjanak olyan gazdasági eszközöket (mint az adózás), amelyek annak biztosítását célozzák, hogy a termékek árai jobban tükrözzék a környezetvédelmi költségeket. A jótállással kapcsolatos szempontok, mint a jogszabályban előírt jótállási idő, illetve a bizonyítási teher megfordítása²¹ szintén olyan szempontok, amelyek a fogyasztás összképének fontos részét képezik, mivel megvédhetik a fogyasztókat a hibás termékektől, és hozzájárulhatnak a termékek tartósságához és javíthatóságához, ezáltal megakadályozva, hogy kidobják azokat. Az EU-n belül kétéves jótállási idő létezik a fizikai áruk vonatkozásában, ennek érvényesítése során azonban még merülnek fel problémák. A Bizottság az ehhez hasonló kérdésekkel többek között az áruk online értékesítésével

¹⁵ Lásd a nem élelmiszeripari termékek környezetbarát jellegére utaló állításokra vonatkozó fogyasztói piaci tanulmányt:

http://ec.europa.eu/consumers/consumer_evidence/market_studies/environmental_claims/index_en.htm

¹⁶ A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló 2005/29/EK irányelvvel összefüggésben.

¹⁷ COM(2013) 0196 final. Jelenleg kísérleti projektekben vizsgálják. A kísérleti projektek eredményeitől függően a Bizottság meg fogja fontolni a termékek környezeti lábnyoma módszerének további alkalmazását.

¹⁸ A folyamatban lévő célravezetőségi vizsgálatot követően.

¹⁹ COM(2015) 341.

²⁰ A piacfelügyeleti hatóságok számára mérhető adatok alapján, és a fogyasztók szempontjából a címke egyértelmű érthetőségére és hatékonyságára gyakorolt jelentős hátrányos hatás nélkül.

²¹ A 99/44/EK irányelv alapján az átadástól számított hat hónapon belül az eladónak kell bizonyítania, hogy az átadás időpontjában nem állt fenn a hiba. Ezt követően a bizonyítási teher a vevőt terheli.

kapcsolatban benyújtandó javaslatában fog foglalkozni. Emellett értékelni fogja a kulcsfontosságú fogyasztóvédelmi jogszabályokat és mérlegelni fogja az esetleges javításokat²².

A vásárlást követően a termékek élettartama az újrahasználat és a javítás révén meghosszabbítható, ezáltal elkerülve a hulladékképződést. Az újrahasználati és javítási ágazat munkaerő-igényes, ezáltal hozzájárul az EU foglalkoztatási és szociális menetrendjéhez. Jelenleg egyes termékek nem javíthatók, a tervezésük miatt, vagy mert a pótalkatrészek, illetve a javítási információk nem érhetők el. A termékek környezettudatos tervezésével kapcsolatos jövőbeli munka (lásd az 1.1. szakaszt) elő fogja segíteni, hogy tartósabb és könnyebben javítható termékeket készítsenek: különösen a pótalkatrészek, illetve a javítási információk (például online javítási kézikönyvek) elérhetőségére vonatkozó követelményeket kell megvizsgálni, beleértve a javítási információk szolgáltatására vonatkozó horizontális követelmények lehetőségének vizsgálatát is. A tervezett elavulásra vonatkozó gyakorlatok szintén korlátozhatják a termékek hasznos élettartamát. A Bizottság egy független vizsgálati program révén meg fogja indítani az ilyen gyakorlatok felderítésével és kezelésének módjaival kapcsolatos munkát. Ezenkívül a hulladékokra vonatkozó felülvizsgált jogalkotási javaslatok tartalmazzák az újrahasználatra való előkészítésre irányuló tevékenységek előmozdításával kapcsolatos rendelkezéseket is. A tagállamok, valamint a regionális és helyi hatóságok szintén fontos szerepet játszanak az újrahasználat és javítás ösztönzése terén, közülük egyesek pedig már tettek is kezdeményezéseket e területen.

Egyéb cselekvések is lehetségesek a háztartási hulladék mennyiségének csökkentése érdekében. Mindez gyakran hatékonyabb nemzeti és helyi szinten, ahol célzottabb lehet: a figyelemfelkelő kampányok és a gazdasági ösztönzők²³ különösen hatékonyak bizonyultak. A Bizottság az információk és a bevált gyakorlatok cseréje révén mozdítja elő a hulladékkeletkezés megelőzését és az újrahasználatot, valamint kohéziós politikai finanszírozást biztosít a helyi és regionális szintű projektek számára, beleértve a régiók közötti együttműködést is.

A fogyasztás innovatív formái szintén támogathatják a körforgásos gazdaság fejlődését, például a termékek vagy az infrastruktúra megosztása (megosztásalapú gazdaság), a termékek helyett inkább szolgáltatások fogyasztása, illetve az informatikai vagy digitális felületek használata révén. A fogyasztás ezen új formáit gyakran vállalkozások vagy polgárok fejlesztik ki, és azokat nemzeti, regionális vagy helyi szinten hirdetik. A Bizottság a „Horizont 2020” keretprogramon és a kohéziós politikai finanszírozáson keresztül támogatja ezeket az új vállalkozási és fogyasztási modelleket (lásd a 6. szakaszt is). Ahogy azt az egységes piaci stratégiában²⁴ bejelentette, a Bizottság ki fogja dolgozni a megosztásalapú gazdaság európai menetrendjét.

²² A Bizottság 2015. évi munkaprogramjában bejelentett, egyes fogyasztóvédelmi jogszabályokkal kapcsolatos célravezetőségi vizsgálat (COM(2014) 910 final – 3. melléklet) keretében.

²³ Mint a helyi önkormányzatokat célzó ösztönző rendszerek, vagy a kidobott mennyiség alapján történő fizetési rendszerek, amelyek esetében (például) a háztartások az általuk kidobott nem újrahasznosítható hulladék mennyisége után fizetnek.

²⁴ COM(2015) 550.

A közbeszerzések az európai fogyasztás jelentős hányadát képviselik (az EU GDP-jének közel 20 %-át). Ennélfogva kulcsfontosságú szerepet játszhatnak a körforgásos gazdaságban, és a Bizottság támogatni fogja ezt a szerepet a zöld közbeszerzéssel²⁵ kapcsolatos cselekvései révén, amelyek esetében a kritériumokat uniós szinten dolgozzák ki, majd ezt követően a hatóságok önkéntesen alkalmazzák azokat. Először is, a Bizottság gondoskodni fog arról, hogy a jövőben a kritériumok meghatározása vagy felülvizsgálata során különös hangsúlyt fektessenek a körforgásos gazdaság szempontjából releváns vonatkozásokra, mint a tartósság és javíthatóság. Másodszor, a Bizottság támogatni fogja e kritériumok hatóságok általi szélesebb körű alkalmazását²⁶, és meg fogja vizsgálni, hogy a zöld közbeszerzést miként lehet szélesebb körben alkalmazni az EU-ban, különösen olyan termékek vagy piacok vonatkozásában, amelyek nagy jelentőséggel bírnak a körforgásos gazdaság szempontjából. Végül, a Bizottság saját példájával fog utat mutatni, gondoskodva arról, hogy a zöld közbeszerzést a lehető legszélesebb körben alkalmazza saját beszerzései során, valamint megerősítve a zöld közbeszerzés igénybevételét az uniós finanszírozásban.

- A Bizottság a környezettudatos tervezéssel kapcsolatos munkája során kifejezetten mérlegelni fogja a tartóssággal, valamint a javítási információk és pótalkatrészek elérhetőségével kapcsolatos arányos követelmények lehetőségét, és meg fogja vizsgálni azt is, hogy az energiafogyasztást jelölő címkéken a tartósságra vonatkozó információk feltüntetése is lehetséges-e.

- A hulladékokra vonatkozó felülvizsgált jogalkotási javaslatokban a Bizottság az újrahasználati tevékenységeket ösztönző új szabályokat javasol.

- A Bizottság lépéseket fog tenni a materiális árukra vonatkozó jótállások jobb érvényesítése érdekében, meg fogja vizsgálni a javítás potenciális lehetőségeit, és foglalkozni fog a hamis zöld termékmegjelölések kérdésével.

- A Bizottság független vizsgálati programot fog kidolgozni a „Horizont 2020” keretprogram keretében annak érdekében, hogy elősegítse az esetleges tervezett elavulással kapcsolatos kérdések azonosítását. E munkába szükség esetén a releváns érintetteket is bevonják.

- A Bizottság lépéseket fog tenni a zöld közbeszerzéssel kapcsolatban, az új vagy felülvizsgált kritériumokban hangsúlyozva a körforgásos gazdasággal kapcsolatos vonatkozásokat, támogatva a zöld közbeszerzés szélesebb körű elterjedését, valamint közbeszerzéseiben és az uniós finanszírozásban saját példájával mutatva utat.

3. Hulladékgazdálkodás

A hulladékgazdálkodás központi szerepet játszik a körforgásos gazdaságban: meghatározza, hogy az uniós hulladékhierarchiát milyen módon ültetik át a gyakorlatba. A hulladékhierarchia prioritási sorrendet állít fel, a megelőzéstől az újrahasználatra való előkészítésen, az újrafeldolgozáson és az energetikai hasznosításon át az ártalmatlanításig,

²⁵ Összhangban a fenntartható közbeszerzési gyakorlatok előmozdítására irányuló globális fenntartható fejlesztési céllal.

²⁶ Többek között célzott képzési rendszerek révén.

például a hulladéklerakóban való elhelyezésig. Ezen elv célja azon lehetőségek ösztönzése, amelyek összességében a legjobb eredménnyel járnak a környezet szempontjából. A hulladék összegyűjtésének és kezelésének módja eredményezheti azt, hogy magas szintű az újrafeldolgozás és az értékes anyagok visszakerülnek a gazdaságba, de olyan, nem hatékony rendszerhez is vezethet, amelyben a legtöbb újrafeldolgozható hulladék hulladéklerakóba kerül, vagy elégetik, potenciálisan káros környezeti hatások és jelentős gazdasági veszteségek mellett. Az anyaghasznosítás magas szintjeinek elérése érdekében lényeges, hogy hosszú távú jeleket küldjünk a hatóságok, vállalkozások és befektetők részére, továbbá, hogy uniós szinten megfelelő kedvező feltételeket alakítsunk ki, beleértve a jelenleg is létező kötelezettségek következetes végrehajtását is. Minden hulladékot figyelembe kell venni, függetlenül attól, hogy az háztartásban, vállalkozásban, az iparban, a bányászatban (lásd az 1.2. szakaszt) vagy az építőipari ágazatban (lásd az 5.4. szakaszt) keletkezett.

Jelenleg az EU-ban keletkezett háztartási hulladéknak csak körülbelül 40 %-a kerül újrafeldolgozásra. Ez az átlag jelentős eltéréseket takar a tagállamok és régiók között, így egyes területeken e mérték eléri a 80 %-ot, míg más területeken alacsonyabb, mint 5 %. A Bizottság a hulladékokra vonatkozó új jogalkotási javaslatokat terjeszt elő annak érdekében, hogy hosszú távú perspektívát biztosítson a települési hulladék újrafeldolgozásának fokozása és a hulladéklerakókban való elhelyezésének csökkentése tekintetében, egyidejűleg figyelembe véve a tagállamok közötti különbségeket is. E javaslatok emellett ösztönzik a gazdasági eszközök fokozottabb igénybe vételét az uniós hulladékhierarchiával való koherencia biztosítása érdekében.

A hulladékokra vonatkozó felülvizsgált javaslatok emellett megnövelt újrafeldolgozási célokat tartalmaznak a csomagolóanyagok tekintetében²⁷, ami erősíteni fogja a települési hulladékkal kapcsolatos célokat és javítani fogja a csomagolási hulladék kezelését a kereskedelmi és az ipari ágazatokban. A papírból, üvegből, műanyagból, fémből és fából készült csomagolásokra vonatkozó, az EU egészére kiterjedő célértékek²⁸ előírása óta több (háztartásokból és ipari/kereskedelmi forrásokból származó) csomagolási hulladékot dolgoztak fel újra az EU-ban, és van tér a további újrafeldolgozásra, ami gazdasági és környezetvédelmi előnyökkel járna.

A magas színvonalú újrafeldolgozás szintjeinek emelése érdekében fejlesztésekre van szükség a hulladékgyűjtés és válogatás területén. A hulladékgyűjtő és -válogató rendszereket részben gyakran a kiterjesztett gyártói felelősségi rendszerek révén finanszírozzák, amelyek keretében a gyártók hozzájárulnak a termékek gyűjtési és kezelési költségeihez. Annak érdekében, hogy hatékonyabbá tegyék e rendszereket, a Bizottság az átláthatóságra és a költséghatékonyságra vonatkozó minimumfeltételeket javasol. A tagállamok és a régiók e rendszereket további hulladékáramok, például textil vagy bútorok tekintetében is alkalmazhatják.

²⁷ A fémekre vonatkozó javaslatban külön alcélok kerülnek bevezetésre az alumínium és a vasfémek tekintetében.

²⁸ http://ec.europa.eu/environment/waste/packaging/index_en.htm

A hulladékokra vonatkozó felülvizsgált javaslatok kitérnek az újrafeldolgozási arányok számításával kapcsolatos kulcsfontosságú kérdésekre is. Ez lényeges annak érdekében, hogy összehasonlítható, magas minőségű statisztikák álljanak rendelkezésre az egész EU-ban, valamint hogy egyszerűsítsük a jelenlegi rendszert, és ösztönözzük az elkülönítve gyűjtött hulladék tényleges újrafeldolgozásának magas arányát.

Ezenfelül fontos az akadályok kezelése azok felmerülési helyén. Gyakori, hogy a magasabb újrafeldolgozási arányok korlátját az adminisztratív kapacitások, az elkülönített gyűjtésbe és az újrafeldolgozó infrastruktúrába való beruházás hiánya, illetve a gazdasági eszközök (például a hulladéklerakási díjak vagy a kidobott mennyiség alapján történő fizetési rendszerek) elégtelen felhasználása jelenti; a maradékhulladékok (beleértve a vegyes hulladékok) kezelését célzó infrastruktúra túlzott kapacitásai szintén jelentős kihívásokat jelentenek. A hulladékokra vonatkozó új jogalkotási javaslatok figyelembe veszik ezeket az akadályokat a hosszú távú és a köztes célértékek összekapcsolásával, lehetőséget biztosítva a határidők meghosszabbítására azon országok esetében, amelyek a legjelentősebb kihívásokkal szembesülnek az elkülönített gyűjtés és az újrafeldolgozás mértékének fokozása terén, ugyanakkor végrehajtási stratégiát írva elő annak biztosítása érdekében, hogy előrehaladás történjen, és a végrehajtás hiányosságait kellő időben kezeljék. A Bizottság ezenkívül elkötelezett amellett, hogy technikai segítséget nyújtson a végrehajtási nehézségekkel küzdő tagállamok számára, valamint hogy megkönnyítse a bevált gyakorlatok cseréjét azokkal az országokkal és régiókkal, amelyek sikeresen fejlesztették hulladékgazdálkodásukat. A Bizottság már több, a megfelelést elősegítő kezdeményezést is tett annak érdekében, hogy biztosítsa a hulladékokkal, így többek között a települési és veszélyes hulladékkal, valamint az elkülönített gyűjtéssel kapcsolatos uniós jogszabályok jobb végrehajtását, valamint hogy nemzeti szinten növelje a tájékozottságot. A tagállamokkal jelenleg folytatott szoros együttműködést a jövőben fokozni fogjuk, és annak keretében jobban össze fogjuk kapcsolni a hulladékokra vonatkozó jogszabályokat a körforgásos gazdaságot támogató szélesebb körű cselekvésekkel.

Az EU kohéziós politikája kulcsfontosságú szerepet játszik a hulladékgazdálkodás fejlesztését célzó beruházások hiányának pótlása és a hulladékhierarchia alkalmazásának támogatása terén²⁹. Az elmúlt két évtizedben ezeket az alapokat az EU-ban széles körben használták fel arra, hogy fejlesszék a hulladékgazdálkodási infrastruktúrát. A jelenlegi (2014–2020 közötti időszakra szóló) finanszírozási program tekintetében előzetes feltételeknek kell megfelelni annak biztosítása érdekében, hogy a hulladékágazatra irányuló új beruházások összhangban legyenek a tagállamok által az újrafeldolgozási célértékek elérése érdekében kialakított hulladékgazdálkodási tervekkel. Ez azt jelenti, hogy új hulladéklerakókhöz csak kivételes esetekben kerül biztosításra finanszírozás (például főként a nem hasznosítható veszélyes hulladék esetében), valamint hogy a maradékhulladék kezelését, például égetését vagy mechanikus biológiai kezelését célzó új létesítmények finanszírozására csak korlátozott és kellően indokolt esetekben kerül sor, amennyiben nem áll fenn a kapacitástöbblet kockázata és a hulladékhierarchia céljait teljes mértékben tiszteletben tartják. A tervek szerint

²⁹ Többek között innovatív megközelítések révén.

össességében 5,5 milliárd eurót fognak hulladékgazdálkodásra fordítani a jelenlegi finanszírozási programban.

A magasabb újrafeldolgozási arányok egy másik akadályát az illegális hulladékszállítás jelenti, mind az EU-n belüli, mind pedig az EU-n kívüli országokba, ami gyakran gazdasági szempontból nem optimális, környezetvédelmi szempontból pedig nem megfelelő kezelést eredményez. 2014-ben elfogadásra került a hulladékszállításról szóló felülvizsgált rendelet³⁰, amely meg fogja könnyíteni ezen illegális szállítmányok felderítését; a Bizottság pedig további lépéseket fog tenni a rendelet megfelelő végrehajtásának biztosítása érdekében. A jelentős értékű hulladékáramokat (például a hulladékká vált gépjárműveket) külön fogják kezelni, a nyersanyagok elszivárgásának megakadályozása érdekében.

Ezenfelül, annak érdekében, hogy megerősítse a magas minőségű újrafeldolgozást az EU-ban és másutt, a Bizottság elő fogja mozdítani a kezelő létesítmények önkéntes tanúsítását egyes kulcsfontosságú hulladéktípusok (például elektronikus hulladék, műanyagok) esetében.

Amennyiben a hulladék keletkezésének megelőzésére vagy a hulladék újrafeldolgozására nincs lehetőség, a legtöbb esetben környezetvédelmi és gazdasági szempontból előnyösebb a hulladék energiatartalmának hasznosítása, mint a lerakás. Az energetikai hasznosítás tehát kulcsfontosságú szerepet játszhat, és szinergiákat alakíthat ki az uniós energia- és éghajlatpolitikával, követve ugyanakkor az uniós hulladékhierarchia elveit. A Bizottság meg fogja vizsgálni, hogy miként lehet optimalizálni ezt a szerepet anélkül, hogy veszélyeztetnénk a magasabb újrahasználati vagy újrafeldolgozási arányok elérésének célját, valamint hogy a megfelelő energiapotenciált miként lehet a legjobban kihasználni. Ennek érdekében a Bizottság az energiaunió keretében energetikai hasznosítási kezdeményezést fog elfogadni.

A Bizottság e cselekvési tervével együtt a hulladékokra vonatkozó felülvizsgált jogalkotási javaslatokat fogad el, melyek többek között a következőket foglalják magukban:

- hosszú távú újrafeldolgozási célértékek a települési hulladék és a csomagolási hulladék tekintetében, továbbá a hulladéklerakás csökkentése céljából,*
- a gazdasági eszközök fokozottabb használatának előmozdítását célzó rendelkezések,*
- a kiterjesztett gyártói felelősségi rendszerekre vonatkozó általános követelmények,*
- a fogalommeghatározások és számítási módszerek egyszerűsítése és harmonizációja.*

A Bizottság fokozza továbbá a közös munkát a tagállamokkal annak érdekében, hogy a helyszínen javítsák a hulladékgazdálkodást, beleértve a maradék hulladékok kezelésével kapcsolatos kapacitástöbblet elkerülését is.

A Bizottság támogatást fog nyújtani a tagállamok és a régiók számára annak biztosítása érdekében, hogy a hulladékgazdálkodásba történő kohéziós politikai beruházások hozzájáruljanak a hulladékokkal kapcsolatos uniós jogszabályok céljai elérésének elősegítéséhez, valamint, hogy azok kövessék az uniós hulladékhierarchiát.

³⁰ A [2014. május 15-i 660/2014/EU rendelet](#).

4. Hulladékból erőforrás: a másodnyersanyagok piacának és a víz újrafelhasználásának erősítése

A körforgásos gazdaságban az újrafeldolgozható anyagokat új nyersanyagként visszajuttatják a gazdaságba, ezáltal fokozva az ellátás biztonságát. E „másodnyersanyagokkal” ugyanúgy lehet kereskedni, mint a hagyományos kitermelési erőforrásokból származó elsődleges nyersanyagokkal, illetve ugyanúgy szállíthatók is.

A másodnyersanyagok jelenleg még csak kis részét teszik ki az EU-ban használt anyagoknak³¹. A hulladékgazdálkodási gyakorlatok közvetlen hatással vannak az anyagok mennyiségére és minőségére, ennél fogva létfontosságúak az ilyen gyakorlatok javítását célzó fellépések (lásd a 3. szakaszt). Ugyanakkor egyéb akadályok korlátozzák e fontos piac növekedését és az anyagok zavartalan forgalmát, és a Bizottság további elemzéseket végez az ebben az összefüggésben felmerülő jelentősebb akadályokat illetően. Az uniós fellépés különösen fontos ezen a területen, figyelemmel az egységes piaccal kapcsolatos következményekre, valamint a fennálló uniós jogszabályokhoz fűződő kapcsolatokra.

A másodnyersanyagokat felhasználni kívánó gazdasági szereplők előtt álló egyik akadály ezen anyagok bizonytalan minősége. Uniós szintű szabványok hiányában nehézséget okozhat a szennyeződési szintek vagy a magas szintű újrafeldolgozásra való alkalmasság (például műanyagok esetében való) ellenőrzése. Az ilyen szabványok kialakítása várhatóan fokozza majd a másodnyersanyagokba és az újrafeldolgozott anyagokba vetett bizalmat, és elősegíti a piac támogatását. A Bizottság ezért az érintett iparágakkal egyeztetve meg fogja kezdeni a munkát a másodnyersanyagokra vonatkozó uniós szintű minőségi szabványok kialakítása érdekében, ahol ilyenekre szükség van. Ezenkívül a hulladékokra vonatkozó felülvizsgált jogalkotási javaslatok a hulladéktátság megszűnésére vonatkozó fennálló szabályok egyértelművé tétele révén fokozottabban harmonizált szabályokat alakítanak ki annak meghatározása érdekében, hogy a másodnyersanyagokat mikortól nem kell jogi értelemben „hulladéknak” tekinteni. Ez fokozottabb egyértelműséget és egyenlő versenyfeltételeket jelent majd a gazdasági szereplők számára.

Az újrafeldolgozott tápanyagok a másodnyersanyagok sajátos és jelentős kategóriáját jelentik, amelyek esetében minőségi szabványok kialakítására van szükség. Jelen vannak például a szerves hulladékanyagban, és műtrágyaként visszajuttathatók a talajba. Fenntartható mezőgazdasági használatuk csökkenti az ásványi alapú műtrágyák iránti keresletet, amelyek előállítása hátrányos környezeti hatásokkal jár, és egy korlátozottan rendelkezésre álló erőforrás, a nyersfoszfát importjától függ. A műtrágyák újrafeldolgozott tápanyagokon alapuló körforgását ugyanakkor jelenleg az gátolja, hogy a szabályozás, illetve a minőségi és környezetvédelmi szabványok tagállamonként eltérnek. E helyzet kezelése érdekében a Bizottság a műtrágyákra vonatkozó uniós szabályozás felülvizsgálatára fog javaslatot tenni. Ez az új, a szerves és vízalapú műtrágyák uniós szintű elismerésének megkönnyítését célzó intézkedésekkel jár, ezáltal ösztönözve egy uniós szintű piac fenntartható fejlődését.

³¹ Egyes kivételekkel, mint az acél vagy a papír – műanyagoknál például 5 %.

Az elmúlt évtizedekben az EU egyes részein fokozódott a vízhiány, ami káros hatással van környezetünkre és gazdaságunkra. A vízfelhasználás hatékonyságával kapcsolatos intézkedések mellett a tisztított szennyvíz biztonságos és költséghatékony feltételek mellett történő újrafelhasználása a vízellátás javításának és az EU túlzottan kiaknázott vízerőforrásaira nehezedő nyomás mérséklésének értékes, de nem kellően kihasznált módja. A víz újrafelhasználása emellett hozzájárul a tápanyagok újrafeldolgozásához a szilárd műtrágyák kiváltása révén. A Bizottság több fellépéssel is élni fog a tisztított szennyvíz újrafelhasználásának előmozdítása érdekében, beleértve az újrafelhasznált vízzel kapcsolatos minimumkövetelményekre vonatkozó jogszabályokat is.

A másodnyersanyagok piacának fejlesztése szempontjából a másik igen fontos kérdés a vegyi anyagokra vonatkozó jogszabályokkal fennálló kapcsolat. Egyre több vegyi anyagról állapítják meg, hogy problémát jelent az egészség vagy a környezet szempontjából, és egyre több vegyi anyag esik korlátozások vagy tilalmak hatálya alá. Ezek az anyagok azonban jelen lehetnek olyan termékekben, amelyeket a korlátozások alkalmazását megelőzően értékesítettek, és egyes ilyen termékek élettartama hosszú, így az aggodalomra okot adó vegyi anyagok időnként megtalálhatók az újrafeldolgozási áramokban is. Az ilyen anyagok felderítése, illetve eltávolítása költséges lehet, ami különösen a kis újrafeldolgozóknak jelent akadályokat.

A toxikus anyagoktól mentes anyagciklusok előmozdítása és a termékekben található, aggodalomra okot adó vegyi anyagok jobb nyomon követése megkönnyíti majd az újrafeldolgozást, és fokozza a másodnyersanyagok felhasználását. Meg kell vizsgálni a hulladékokra, a termékekre és a vegyi anyagokra vonatkozó jogszabályok kölcsönhatását a körforgásos gazdasággal összefüggésben, annak érdekében, hogy dönteni lehessen a megfelelő uniós szintű cselekvésről az aggodalomra okot adó anyagok jelenlétének kezelését, az újrafeldolgozókat sújtó szükségtelen terhek korlátozását, valamint az újrafeldolgozási folyamat során a vegyi anyagok nyomonkövethetőségének és kockázatkezelésének megkönnyítését illetően. A Bizottság tehát további elemzéseket fog végezni, és cselekvési lehetőségeket fog javasolni a szükségtelen akadályok leküzdése érdekében, az emberi egészség és a környezet védelme magas szintjének megőrzése mellett. E munkát fel fogják használni a nem toxikus környezetet célzó jövőbeli uniós stratégia³² keretében is.

Fontos továbbá a másodnyersanyagok határokon átnyúló forgalmának megkönnyítése annak biztosítása érdekében, hogy azokkal az egész EU-ban könnyen lehessen kereskedni. Az e területen folytatott cselekvés kiterjed a határokon átnyúló kereskedelemre vonatkozó alakiságok egyszerűsítésére az elektronikus adatcsere alkalmazása révén. A Bizottság jelenleg vizsgálja a hulladékok EU-ban való zavartalan mozgásának egyéb akadályait. A másodnyersanyagokkal kapcsolatos adatok elérhetőségének javítása érdekében a Bizottság tovább fogja fejleszteni a nemrég bevezetett nyersanyag-információs rendszert, és támogatja a nyersanyagáramokkal kapcsolatos uniós szintű kutatásokat. Támogatja továbbá a hulladékszállításra vonatkozó adatszolgáltatás javítását is, többek között a határokon átnyúló elektronikus adatcserével összefüggésben rendelkezésre álló adatok felhasználása révén.

³² Bejelentve a [hetedik környezetvédelmi cselekvési programban](#).

A másodnyersanyagok dinamikus piacának kialakításában kulcsfontosságú tényező a megfelelő kereslet, amelynek alapja az újrafeldolgozott anyagok használata a termékekben és az infrastruktúrában. Egyes alapanyagok (például a papír vagy a fémek) esetében a kereslet már most is magas; más anyagok esetében még kialakulóban van. Létfontosságú lesz a magánszektor szerepe a kereslet létrehozásában, valamint az ellátási láncok kialakításának elősegítésében; számos ipari és gazdasági szereplő már nyilvánosan kötelezettséget vállalt arra, hogy biztosítja az általa forgalmazott termékekben az újrafeldolgozott tartalom bizonyos szintjét, mind fenntarthatósági, mind gazdasági okokból. Ezt ösztönözni kell, figyelemmel arra, hogy a piac által vezérelt kezdeményezések az érzékelhető eredmények elérésének gyors útját jelenthetik. A hatóságok beszerzési politikáik révén szintén hozzájárulhatnak az újrafeldolgozott anyagok iránti kereslethez.

- A Bizottság meg fogja kezdeni a munkát a másodnyersanyagokra vonatkozó minőségi szabványok kialakítása érdekében, ahol ilyenekre szükség van (különösen a műanyagok esetében), és javaslatokat terjeszt elő a hulladékstátusz megszűnésére vonatkozó szabályok javítására.

- A Bizottság a műtrágyákra vonatkozó felülvizsgált uniós rendelethez kapcsolódó javaslatot fog előterjeszteni, a szerves és vízalapú műtrágyák egységes piacon történő elismerésének megkönnyítése érdekében, ezáltal támogatva a biotápanyagok által a körforgásos gazdaságban betöltött szerepet.

- A Bizottság több fellépéssel is élni fog a tisztított szennyvíz újrafelhasználásának megkönnyítése érdekében; ez magában foglalja a (például öntözés vagy talajvíz-visszatáplálás céljából) újrafelhasznált vízre vonatkozó minimumkövetelményekről szóló jogalkotási javaslatot is.

- A Bizottság további elemzést fog végezni és lehetőségeket fog javasolni a vegyi anyagokra, a termékekre és a hulladékokra vonatkozó jogszabályok kapcsolódását illetően, így többek között meg fogja vizsgálni, hogyan lehet csökkenteni az aggodalomra okot adó vegyi anyagok termékekben való jelenlétét és hogyan lehet javítani ezen anyagok nyomon követését.

- A Bizottság folytatja a nemrég bevezetett nyersanyag-információs rendszer fejlesztését és támogatja a nyersanyagáramokkal kapcsolatos uniós szintű kutatásokat.

5. Prioritási területek

Több ágazat sajátos kihívásokkal szembesül a körforgásos gazdasággal összefüggésben, termékeik vagy értékláncuk sajátosságai, környezeti lábnyomuk vagy az Európán kívülről származó anyagoktól való függőségük miatt. Ezeket az ágazatokat céltudatosan kell kezelni annak biztosítása érdekében, hogy a ciklus egyes szakaszai közötti kölcsönhatások teljes mértékben figyelembe legyenek véve az egész értéklánc mentén.

5.1. Műanyagok

A műanyagok újrahasznosításának fokozása elengedhetetlen a körforgásos gazdaságra való áttérés szempontjából. A műanyagok EU-n belüli felhasználása folyamatosan nő, de a

begyűjtött műanyag hulladéknak kevesebb mint 25 %-át dolgozzák fel újra, 50 %-a pedig hulladéklerakóba kerül. A műanyag nagy mennyiségben jut az óceánokba is, és a 2030. évi fenntartható fejlesztési célok között szerepel egy arra irányuló célkitűzés, hogy megelőzzék és lényegesen csökkentsék a tengeri szennyezést, beleértve a tengeri hulladékot is. Az intelligensebb elkülönített gyűjtés, valamint a gyűjtők és válogatók tanúsítási rendszere kulcsfontosságú annak érdekében, hogy az újrafeldolgozható műanyagokat a hulladéklerakóktól és a hulladékégetéstől az újrafeldolgozás felé tereljük. A veszélyes vegyi adalékanyagok jelenléte technikai nehézségeket okozhat, a műanyagok innovatív típusainak felbukkanása pedig új kérdéseket vet fel, például a műanyagok biológiai lebonthatóságát illetően. A műanyagokkal kapcsolatos innováció ugyanakkor hozzájárulhat a körforgásos gazdasághoz az élelmiszerek jobb tartósítása, a műanyagok újrafeldolgozhatóságának fokozása, illetve a járművekben használt anyagok súlyának csökkentése révén.

Ezen összetett és fontos kérdések kezelése érdekében a Bizottság olyan stratégiát fog készíteni, amely kitér a műanyagok által az értéklánc egészében jelentett kihívásokra, és figyelembe veszi azok teljes életciklusát³³. A Bizottság fel fog lépni továbbá a tengeri hulladék jelentős csökkentésére irányuló célkitűzés elérésére érdekében is³⁴. A kikötői fogadólétesítményekről szóló irányelv 2016. évi felülvizsgálatával³⁵ összefüggésben a Bizottság foglalkozni fog továbbá a hajókról származó tengeri hulladék kérdésével, és meg fogja vizsgálni annak lehetőségeit, hogy növelje e hulladék kikötői fogadólétesítményekbe történő szállítását és azok általi megfelelő kezelését. E cselekvési terv számos más eleme is hozzájárul majd a műanyagok újrafeldolgozásának fokozásához, beleértve a környezettudatos tervezést (1.1. szakasz), a műanyag csomagolások újrafeldolgozására vonatkozó uniós szintű célértéket (3. szakasz), valamint az újrafeldolgozható műanyagok határokon átnyúló kereskedelmének megkönnyítését célzó minőségi követelményeket és fellépést (4. szakasz).

- A Bizottság a műanyagok által a körforgásos gazdaságban játszott szerepről szóló stratégiát fog elfogadni, amely kiterjed olyan kérdésekre, mint az újrafeldolgozhatóság, a biológiai lebonthatóság, az aggodalomra okot adó veszélyes anyagok jelenléte egyes műanyagokban és a tengeri hulladék.

- A Bizottság a hulladékokra vonatkozó felülvizsgált jogalkotási javaslatokban a műanyag csomagolások újrafeldolgozására vonatkozó nagyratörőbb célt javasol.

5.2. Élelmiszer-hulladék

³³ E stratégia tartalmazni fogja [a környezetben található műanyag hulladékokkal kapcsolatos európai stratégiáról szóló zöld könyv](#) nyomán követését is.

³⁴ Az Európai Bizottság az „Úton a körforgásos gazdaság felé: »zéró hulladék« program Európa számára” című közleményében annak a nagyra törő célnak a kitűzését javasolta, hogy „2020-ig 30 %-kal csökkenjen a tengeri hulladék mennyisége a partokon előforduló tíz leggyakoribb hulladéktípust és a tengeren talált halászeszközöket tekintve; a hulladékok listáját az EU mind a négy tengeri régiója esetében hozzá kell igazítani az adott régióhoz”. E cél elérése érdekében már folyik a munka Európában.

³⁵ 2000/59/EK.

Az élelmiszer-hulladék egyre nagyobb probléma Európában. Az élelmiszerek előállítása, forgalmazása és tárolása természeti erőforrásokat vesz igénybe, és környezeti hatásokkal jár. A még ehető élelmiszer kidobása fokozza e hatásokat, és pénzügyi veszteséget okoz a fogyasztók és a gazdaság számára. Az élelmiszer-hulladéknak emellett van egy jelentős szociális vetülete: meg kell könnyíteni a még ehető, de logisztikai vagy marketinggel összefüggő okokból nem forgalmazható élelmiszerek adományozását. 2015 szeptemberében a 2030. évi fenntartható fejlesztési célok részeként az ENSZ Közgyűlése elfogadta azt a célkitűzést, amely szerint kiskereskedelmi és fogyasztói szinten a felére kell csökkenteni az egy főre jutó élelmiszer-hulladék mennyiségét, valamint csökkenteni kell az élelmiszerveszteséget a termelési és ellátási láncokban. Az EU és a tagállamok elkötelezettek e cél elérése mellett.

Élelmiszer-hulladék az értéklánc minden pontján keletkezik: az előállítás és a forgalmazás során, a boltokban, éttermekben, vendéglátó-ipari létesítményekben és a háztartásokban. Ez különösen nehézvé teszi annak számszerűsítését: jelenleg nincs harmonizált, megbízható módszer az élelmiszer-hulladék mérésére az EU-ban, ami megnehezíti a hatóságok számára, hogy felmérjék annak nagyságrendjét, eredetét, és időbeli trendjeit. A mérési kérdés kezelése fontos lépés a probléma jobb megértése, a koherens nyomon követés és beszámolás, valamint a bevált gyakorlatok EU-n belüli hatékony cseréje felé. A Bizottság a tagállamokkal és az érintettekkel szorosan együttműködve közös uniós módszereket fog kidolgozni az élelmiszer-hulladék mérése céljából.

A tagállamok, régiók, városok és az értéklánc teljes hosszában található vállalkozások fellépése lényeges az élelmiszerhulladék-képződés megakadályozása, illetve az egyes országokban és régiókban előálló különféle helyzetek kezelése céljából. Szükség van a figyelemfelhívó kampányokra a magatartás megváltoztatása érdekében. A Bizottság támogatja a figyelemfelhívást nemzeti, regionális és helyi szinten, valamint támogatja az élelmiszerhulladék-képződés megakadályozására vonatkozó bevált gyakorlatok terjesztését³⁶.

A Bizottság emellett létre fog hozni egy élelmiszer-hulladéknak szentelt platformot, ahol a tagállamok és az élelmiszerlánc valamennyi szereplője találkozhat egymással. E platform megfelelő lépések, az érintettek részvétele, az értékes és sikeres innovációk, valamint a megfelelő teljesítményértékelések megosztása révén támogatni fogja a fenntartható fejlesztési célok keretében az élelmiszer-hulladék csökkentésére irányuló célt.

Az uniós fellépés azért is fontos ezen a területen, mert az élelmiszer-hulladék az uniós jogszabályok értelmezésének vagy végrehajtásának módjából is eredhet. Ez a helyzet az élelmiszerbankok számára adományozott élelmiszerekre, valamint a biztonságos eladatlan élelmiszerek állati takarmányként való felhasználására vonatkozó szabályok esetén – a Bizottság intézkedéseket fog tenni e két területen.

Egy másik terület, ahol cselekvésre lehet szükség, a határidők, különösen a minőségmegőrzési idő feltüntetése. Ezt tévesen lejáratási dátumként értelmezhetik, és a biztonságos, ehető élelmiszer kidobását eredményezheti. A Bizottság meg fogja vizsgálni, hogy milyen módokon lehet előmozdítani, hogy az élelmiszerlánc különböző szereplői megfelelőbben használják,

³⁶ http://ec.europa.eu/food/safety/food_waste/stop/index_en.htm

illetve értelmezzék a határidők feltüntetését. Az EU emellett intézkedéseket fogadott el annak megakadályozása érdekében, hogy a halászhajókról ehető halakat dobjanak vissza a tengerbe³⁷.

A fenntartható fejlesztési célok keretében az élelmiszer-hulladékkal kapcsolatos célérték elérésének támogatása, valamint az élelmiszer-ellátási lánc szereplői hozzájárulásának maximalizálása érdekében a Bizottság:

- közös uniós módszereket fog kidolgozni az élelmiszer-hulladék mérése céljából, és meghatározza a releváns mutatókat. A tagállamokat és az érintetteket magában foglaló platformot fog létrehozni annak érdekében, hogy támogassa az élelmiszer-hulladékra vonatkozó fenntartható fejlesztési célok elérését, a bevált gyakorlatok megosztása, valamint az idő folyamán elért előrehaladás értékelése révén.

- intézkedéseket fog hozni annak érdekében, hogy egyértelművé tegye a hulladékokra, az élelmiszerekre és a takarmányokra vonatkozó uniós jogszabályokat, valamint hogy az élelmiszer- és takarmánybiztonság veszélyeztetése nélkül megkönnyítse a korábbi élelmiszerek és az élelmiszerláncból származó melléktermékek felhasználását a takarmány-előállításban; valamint

- meg fogja vizsgálni, hogy milyen módszerekkel lehet javítani az élelmiszerlánc szereplői részéről a határidők feltüntetését, illetve annak fogyasztók általi megértését, különösen a minőségmegőrzési időt feltüntető címke vonatkozásában.

5.3. Kritikus fontosságú nyersanyagok

A kritikus fontosságú nyersanyagok egyrészt nagy gazdasági jelentőséggel bírnak az EU szempontjából, másrészt érzékenyek az ellátási zavarokra³⁸; egyes esetekben kitermelésük jelentős környezeti hatásokkal is jár. Gyakran megtalálhatók az elektronikus berendezésekben³⁹. Ezen anyagok újrafeldolgozásának jelenlegi rendkívül alacsony aránya azt jelenti, hogy jelentős gazdasági lehetőségek vesznek el. A fenti okok miatt a kritikus fontosságú nyersanyagok hasznosítása egyike azoknak a kihívásoknak, amelyeket a valóban körforgásos gazdaság felé haladva kezelni kell.

A fennálló uniós jogszabályok ösztönzik az elektronikai hulladék újrafeldolgozását, többek között kötelező célértékek révén⁴⁰; ugyanakkor csak a magas minőségű újrafeldolgozás biztosíthatja a kritikus fontosságú nyersanyagok hasznosítását. A kihívások egyike az ilyen anyagokat tartalmazó termékek gyűjtése, szétszerelése és újrafeldolgozása. Fontos az elektronikus berendezések újrafeldolgozhatóságának javítása a terméktervezés (lásd az 1.1. szakaszt) révén, ezáltal fokozva az újrafeldolgozási folyamat gazdasági életképességét. A

³⁷ A közös halászati politikáról szóló 1380/2013/EU rendelet 15. cikke.

³⁸ Az Európai Bizottság itt sorolja fel a kritikus fontosságú nyersanyagokat:

http://ec.europa.eu/enterprise/policies/raw-materials/critical/index_en.htm. Ezek közé tartoznak például a ritkaföldfémek és más nemesfémek, de a foszfor is.

³⁹ Mint a ritkaföldfémek az elektronikus kijelzőkben, illetve a nemesfémek a nyomtatott áramkörökben.

⁴⁰ http://ec.europa.eu/environment/waste/weee/index_en.htm

Bizottság a hulladékokra vonatkozó felülvizsgált jogalkotási javaslataiban arra ösztönzi a tagállamokat, hogy mozdítsák elő a kritikus fontosságú nyersanyagok újrafeldolgozását.

Az egyéb akadályok közé tartozik az elégtelen információcsere az elektronikai termékek gyártói és újrafeldolgozói között, az újrafeldolgozási szabványok hiánya, továbbá a gazdasági szereplők szempontjából az újrafeldolgozott kritikus fontosságú nyersanyagokkal kapcsolatos potenciálra vonatkozó adatok hiánya. Az ilyen anyagok hulladéklerakókból (például kidobott elektronikus berendezésekből) vagy bizonyos esetekben bányászati hulladékból is kinyerhetők. A Bizottság az összes említett témában K+I programokat, adat- és információcsere-t dolgoz ki, valamint elő fogja mozdítani a bevált gyakorlatokat. A következetes és hatékony megközelítés biztosítása, a kulcsfontosságú adatforrások szolgáltatása, valamint a további cselekvési lehetőségek azonosítása érdekében a Bizottság jelentést fog készíteni a kritikus fontosságú nyersanyagok által a körforgásos gazdaságban betöltött szerepről.

- A Bizottság több fellépéssel fog élni annak érdekében, hogy ösztönözze a kritikus fontosságú nyersanyagok hasznosítását, valamint a bevált gyakorlatokat és további cselekvési lehetőségeket tartalmazó jelentést készít.

- A Bizottság emellett a hulladékokra vonatkozó felülvizsgált jogalkotási javaslataiban e területen fellépésre ösztönzi a tagállamokat.

5.4. Építkezés és bontás

Mennyiségileg az építkezés és a bontás a legnagyobb hulladékforrások közé tartozik Európában. Számos anyag újrafeldolgozható vagy újrahasználatos, az újrahasználati és újrafeldolgozási arányok azonban nagy eltéréseket mutatnak az EU-ban. Az építőipar az épületek és az infrastruktúra élettartama során elért környezeti teljesítményében is szerepet játszik.

Az építési és bontási hulladék újrafeldolgozását uniós szintű kötelező célértékkel⁴¹ ösztönzik, ugyanakkor ebben az ágazatban a hulladékgazdálkodás javítása érdekében még le kell küzdeni a meglévő kihívásokat. Az értékes anyagokat például nem mindig azonosítják, gyűjtik elkülönítve, illetve hasznosítják megfelelően. A Bizottság ennek érdekében célzott iránymutatásokat fog kidolgozni a bontási helyszíneken való használatra, többek között a veszélyes hulladék kezeléséről, valamint a hulladékokra vonatkozó felülvizsgált jogalkotási javaslataiban elő fogja mozdítani az építési és bontási hulladék válogatását szolgáló rendszereket. Segíteni fogja a bevált gyakorlatok terjesztését azáltal, hogy az egyes hulladékáramok legmagasabb szintű közös szabályain alapuló önkéntes újrafeldolgozási protokollokat dolgoz ki. A Bizottság emellett jelenleg is kutatást végez annak érdekében, hogy azonosítsa az építési és bontási hulladék újrafeldolgozásával kapcsolatos akadályokat és mozgatóerőket, valamint a bevált gyakorlatokat e területen.

⁴¹ http://ec.europa.eu/environment/waste/construction_demolition.htm

Az épületek hosszú élettartamára tekintettel fontos az olyan tervezési előrelépések ösztönzése, amelyek csökkentik az épületek környezeti hatásait, és növelik összetevőik tartósságát és újrafeldolgozhatóságát. A Bizottság mutatókat fog kidolgozni az épületek élettartama alatt elért környezeti teljesítmény értékelése érdekében⁴², valamint elő fogja mozdítani azok használatát az építési projektek során, nagy demonstrációs projektek és a zöld közbeszerzéssel kapcsolatos iránymutatások révén.

- A Bizottság több fellépéssel fog élni annak érdekében, hogy biztosítsa az értékes erőforrások hasznosítását és a megfelelő hulladékgazdálkodást az építési és bontási ágazatban, valamint hogy megkönnyítse az épületek környezeti teljesítményének értékelését.

5.5. Biomassza és bioalapú termékek

A bioalapú anyagokat, vagyis a biológiai forrásokon (mint például fa, termények vagy rostok) alapuló anyagokat termékek széles köréhez (építőipar, bútorok, papír, élelmiszer, textil, vegyi anyagok stb.), illetve energetikai célokra (például bioüzemanyagok) is fel lehet használni. A biogazdaság tehát alternatívákat kínál a fosszilis alapú termékekhez és energiához képest, továbbá hozzájárulhat a körforgásos gazdasághoz. A bioalapú anyagok emellett a megújíthatóságukhoz, biológiai lebonthatóságukhoz vagy komposztálhatóságukhoz kapcsolódó előnyöket is kínálhatnak. Másrészt a biológiai erőforrások használata során figyelmet kell fordítani az egész élettartamuk során kiváltott környezeti hatásokra, valamint a fenntartható beszerzésre. Használatuk számos lehetősége továbbá versenyt válthat ki ezen anyagok vonatkozásában, és nyomást gyakorolhat a földhasználatra. A Bizottság meg fogja vizsgálni, hogy 2012. évi biogazdasági stratégiája⁴³ miként járul hozzá a körforgásos gazdasághoz, és szükség esetén mérlegeli annak naprakésszé tételét.

A körforgásos gazdaságban szükség esetén ösztönözni kell a megújuló erőforrások lépcsőzetes hasznosítását, több újrahaználati és újrafeldolgozási ciklussal. A bioalapú anyagokat, például a fát, több módon fel lehet használni, és több alkalommal sor kerülhet az újrahaználatra és az újrafeldolgozásra. Ez együtt jár a hulladékhierarchia alkalmazásával (élelmiszerek esetében is – lásd az 5.2. szakaszt), és általánosabban olyan alternatívákkal, amelyek összességében a legjobb eredményhez vezetnek a környezet szempontjából. Az olyan nemzeti intézkedések, mint a kiterjesztett gyártói felelősségi rendszerek a bútorok vagy a fa csomagolások tekintetében, illetve a fa elkülönített gyűjtése, pozitív hatással járhatnak. A Bizottság annak érdekében fog tevékenykedni, hogy azonosítsa és megossza az ágazat bevált gyakorlatait, valamint hogy előmozdítsa az innovációt; a hulladékokra vonatkozó felülvizsgált jogalkotási javaslatok emellett kötelező uniós szintű célértéket tartalmaznak a fából készült csomagolási hulladék újrafeldolgozása tekintetében. Emellett a Bizottság, amikor megvizsgálja a bioenergia fenntarthatóságát az energiaunió keretében, elő fogja mozdítani a körforgásos gazdasággal való szinergiákat.

⁴² Az „[Erőforrás-hatékony lehetőségek az építőiparban](#)” című közlemény alkalmazásában.

⁴³ COM(2012) 60.

A bioalapú iparág továbbá megmutatta, hogy potenciállal rendelkezik az új anyagokat, vegyi anyagokat és folyamatokat érintő innováció területén, amely szerves része lehet a körforgásos gazdaságnak. E potenciál megvalósítása különösen a biomassza és a biohulladék különböző végcélokra való feldolgozására alkalmas integrált biofinomítókba való beruházástól függ. Az EU a kutatások finanszírozása révén támogatja az ilyen beruházásokat és az egyéb innovatív biogazdaság-alapú projekteket⁴⁴.

- A Bizottság több intézkedéssel fogja előmozdítani a bioalapú erőforrások hatékony használatát, beleértve a biomassza lépcsőzetes hasznosításával kapcsolatos iránymutatásokat és az erre vonatkozó bevált gyakorlatok terjesztését, továbbá a biogazdaság területén az innováció támogatását.

- A hulladékokra vonatkozó felülvizsgált jogalkotási javaslatok a fából készült csomagolás újrafeldolgozásával kapcsolatos célértéket tartalmazzák, valamint egy olyan rendelkezést, amely biztosítja a biohulladék elkülönített gyűjtését.

6. Innováció, beruházás és egyéb horizontális intézkedések

A körforgásos gazdaságra való áttérés rendszerszintű változás. Az értéklánc egyes szakaszait és a kulcsfontosságú ágazatokat érintő célzott cselekvéseken túl fontos, hogy olyan feltételeket alakítsunk ki, amelyek mellett a körforgásos gazdaság fel tud virágozni, és mozgósítani lehet az erőforrásokat.

Az innováció kulcsfontosságú szerepet fog játszani ebben a rendszerszintű változásban. Termelési és fogyasztási módjaink újragondolása, továbbá a hulladék magas hozzáadott értékű termékké alakítása érdekében olyan új technológiákra, eljárásokra, szolgáltatásokra és üzleti modellekre van szükségünk, amelyek alakítják gazdaságunk és társadalmunk jövőjét. Ennélfogva a kutatás és az innováció támogatása fontos tényezője lesz az átmenet ösztönzésének; emellett hozzá fog járulni az uniós ipar versenyképességéhez és modernizálásához. A „Horizont 2020” keretprogram 2016–2017. évi munkaprogramja egy jelentős kezdeményezést tartalmaz: „2020 ipara a körforgásos gazdaságban”, amely több mint 650 millió eurót juttat olyan innovatív demonstrációs projekteknek, amelyek ipari és szolgáltatási tevékenységek széles körében támogatják a körforgásos gazdaság célkitűzéseit és az ipari versenyképességet az EU-ban, beleértve a feldolgozóipart, a gyártást és az új üzleti modelleket. Megvizsgál továbbá egy olyan kísérleti megközelítést, amelynek célja, hogy segítse a szabályozási akadályokkal (például kétértelmű jogi rendelkezésekkel) szembesülő innovátorokat azáltal, hogy megállapodásokat hoz létre az érintett és a hatóságok között (innovációs megállapodások).

E kezdeményezés a „Horizont 2020” keretprogram már meglévő azon programjainak széles köréhez tartozik, amelyek a körforgásos gazdaság szempontjából releváns innovatív projekteket támogatnak olyan területeken, mint a hulladékképződés megelőzése és a hulladékgazdálkodás, az élelmiszer-hulladék, az újragyártás, a fenntartható feldolgozóipar, az

⁴⁴ <http://ec.europa.eu/research/bioeconomy/index.cfm>

ipari szimbiózis és a biogazdaság⁴⁵. Ezeket az ökoinnovációs cselekvési terv⁴⁶ végrehajtása egészíti ki.

Jelentős K+I finanszírozási lehetőségek érhetőek el továbbá a kohéziós politika keretében is: a körforgásos gazdaság az egyik, a tagállamok és régiók által intelligens szakosodási stratégiáikban⁴⁷ kiemelt prioritás. A Bizottság további támogatást fog nyújtani nekik, többek között az intelligens szakosodási platform révén.

A körforgásos gazdaság kialakítása állami és magánfinanszírozási forrásokat is igényel a továbbfejlesztett technológiák és eljárások szélesebb körben történő bevezetése, továbbá az infrastruktúra fejlesztése, és az értéklánc szereplői közötti együttműködés fokozása érdekében. E célokat érintően jelentős támogatás fog érkezni olyan uniós finanszírozási programokból, mint a kohéziós politika, a LIFE és a COSME. A kohéziós alapok például egyre növekvő számú olyan program felé irányulnak, amelyek a körforgásos gazdaságot támogatják, beleértve az újrahasználat és a javítás, a fejlesztett termelési folyamatok, a terméktervezés és a kkv-k támogatását⁴⁸. Ebben az összefüggésben a Bizottság célzott tájékoztatás révén segítséget fog nyújtani a tagállamok, a régiók és a helyi hatóságok számára körforgásos gazdasági megközelítésük megerősítése terén. A magánfinanszírozási szükségleteket a körforgásos gazdaság által létrehozott új lehetőségek felé kell irányítani. A pénzügyi ágazat szempontjából az ilyen projektek jelentősen eltérhetnek a szokványos megoldásoktól. Az Európai Stratégiai Beruházási Alap az egyik olyan eszköz, amely az ilyen beruházások finanszírozása érdekében felhasználható. Az Európai Beruházási Bankkal (EBB), valamint az Európai Beruházási Tanácsadó Platformmal együttesen a Bizottság tájékoztatást fog nyújtani annak érdekében, hogy ösztönözze a finanszírozásigénylést, és támogassa a körforgásos gazdaság szempontjából releváns projektek és beruházási platformok fejlesztését, például a műanyagok újrafeldolgozása vagy az ásványok területén. Dolgozni fogunk az ágazatokon átívelő klaszterek kialakításán és az erőforrások összevonásán annak érdekében, hogy európai dimenzióval rendelkező projekteket lehessen kialakítani⁴⁹. Emellett a körforgásos gazdasági projektek igénybe vehetik az EBB tanácsadó és finanszírozási eszközeit az InnovFin program⁵⁰ keretében. A Bizottság továbbá értékeli annak lehetőségét, hogy az EBB-vel és a nemzeti bankokkal közösen létrehozzon egy platformot a körforgásos gazdaság finanszírozásának támogatása érdekében.

⁴⁵ A „Horizont 2020” keretprogram 2014–2015. évi munkaprogramja; a „Hulladék: egy újrahasználandó, újrafeldolgozandó erőforrás, és a nyersanyagok hasznosítása” kiemelt területre vonatkozó felhívás: http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/wp/2014_2015/main/h2020-wp1415-climate_en.pdf; hetedik keretprogram, környezetvédelem téma, 2013. évi erőforrás-hatékonysági felhívás: http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/fp/7/132129/f-wp-201301_en.pdf

⁴⁶ http://ec.europa.eu/environment/ecoap/index_en.htm

⁴⁷ <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/home>

⁴⁸ http://ec.europa.eu/regional_policy/ru/policy/what/investment-policy/

⁴⁹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0209:FIN:HU:PDF>

⁵⁰ <http://www.eib.org/products/blending/innovfin/?lang=en> – a Bizottság ki fogja terjeszteni az Innov’fin eszköz alkalmazási körét annak érdekében, hogy az innovatív körforgásos gazdasági projektek szélesebb köre váljon támogathatóvá.

A kkv-k – beleértve a szociális vállalkozásokat is – hozzájárulása kulcsfontosságú lesz a körforgásos gazdaság szempontjából: ezek különösen aktívak az olyan területeken, mint az újrafeldolgozás, a javítás és az innováció. Ugyanakkor sajátos kihívásokkal is szembesülnek, mint a finanszírozáshoz való hozzáférés és a körforgásos gazdaság figyelembevételének nehézsége, amennyiben az nem tartozik alapvető üzleti tevékenységükhöz. Ahogy azt a „Zöld cselekvési terv a kkv-k számára” című 2014. évi közlemény⁵¹ is kimondta, a Bizottság fellép e társaságok támogatása, illetve azon akadályok elemzése érdekében, amelyekkel az erőforrások jobb kihasználása és a hulladékgazdálkodás területén szembesülnek, továbbá ösztönzi az ágazatokon és régiókon átívelő innovációt és együttműködést. A Bizottság emellett finanszírozáshoz való hozzáférést biztosít a szociális vállalkozások számára⁵².

A körforgásos gazdaságba való átmenet emellett szakképzett munkaerőt igényel, sajátos, és időnként új képességekkel, továbbá a foglalkoztatásra és a szociális párbeszédre való lehetőségeket. Amennyiben minden szinten fejleszteni kívánjuk a megfelelő képességeket, akkor azokat az oktatási és képzési rendszereknek is fel kell karolniuk. A Bizottság figyelemmel kíséri a „zöld foglalkoztatás” elnevezésű kezdeményezését⁵³, olyan fellépésekkel, amelyek előrevetítik a szükségleteket és ösztönzik a képességek fejlesztését, továbbá egyéb, a zöld gazdaságban a munkahely-teremtést célzó intézkedésekkel. A Bizottság az elfogadásra kerülő, a készségekre vonatkozó új európai menetrend révén is fellép e célok érdekében.

A körforgásos gazdaság és az ellátási láncok globális dimenziója kiemelkedő az olyan területeken, mint a fenntartható beszerzés, a tengeri hulladék, az élelmiszer-hulladék, továbbá a másodnyersanyagok egyre inkább globalizálódó piaca. E cselekvési terv végrehajtása során a Bizottság szorosan együtt fog működni a nemzetközi szervezetekkel és egyéb érdekelt partnerekkel, a 2030. évi fenntartható fejlesztési célok elérését célzó globális erőfeszítések részeként.

Végül a Bizottság aktívan be fogja vonni az érintetteket e cselekvési terv végrehajtásába, különösen a már létező ágazati platformok révén. Ezt kiegészíti a köz- és magánszféra közötti partnerségek további támogatása, az önkéntes üzleti megközelítések, a tagállamok és a régiók között a bevált gyakorlatok cseréje, továbbá kiterjed a szociális partnerekkel folytatott konzultációra, amennyiben a változások jelentős társadalmi hatásokkal járhatnak.

- A „Horizont 2020” keretprogram 2016–2017. évi munkaprogramja egy jelentős, „2020 ipara a körforgásos gazdaságban” elnevezésű kezdeményezést tartalmaz, amelyhez több mint 650 millió euró finanszírozás kapcsolódik.

- A Bizottság az „innovációs megállapodásokkal” kapcsolatos kísérleti megközelítést fog indítani az innovátorok előtt álló esetleges szabályozási akadályok azonosítása és kezelése érdekében.

⁵¹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:52014DC0440>

⁵² A foglalkoztatás és a szociális innováció európai programja révén:

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1081>

⁵³ [COM\(2014\) 446.](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/COM(2014)446)

- A Bizottság fokozni fogja az érintettek körforgásos gazdaság keretében történő mozgósítása, és különösen e cselekvési terv végrehajtása érdekében való fellépését. Emellett célzott tájékoztatást fog nyújtani annak érdekében, hogy a különböző uniós finanszírozási források, különösen a kohéziós alapok segítségével támogassa a körforgásos gazdasági projektek kidolgozását.

7. A körforgásos gazdaság felé tett előrehaladás figyelemmel kísérése

A valóban körforgásos gazdaság felé történő előrehaladás és az uniós, valamint nemzeti szintű fellépés hatékonyságának értékelése érdekében fontos, hogy megbízható mutatók álljanak rendelkezésünkre. Az Eurostat által már gyűjtött számos releváns adat képezheti e figyelemmel kísérés alapját. Ezenkívül az erőforrás-hatékonysági eredménytábla⁵⁴, valamint a nyersanyagok eredménytáblája⁵⁵ tartalmaz olyan releváns mutatókat és elemzéseket, amelyek különösen hasznosak lehetnek az előrehaladás nyomon követésében.

Ennek alapján a Bizottság szorosan együttműködik az Európai Környezetvédelmi Ügynökséggel (EEA), továbbá konzultációt folytat a tagállamokkal annak érdekében, hogy egyszerű és hatékony figyelemmel kíséresi keretet javasoljon a körforgásos gazdaság számára. A fent említett két eredménytáblát kiegészítendő, ez a keret tartalmazni fog több kulcsfontosságú és jelentőségteljes mutatót, amelyek rögzítik a körforgásos gazdaság főbb elemeit. Ezeket a Bizottság fenntartható fejlesztési célokról szóló jelentéseihez kapcsolódóan teszik közzé, és azok tartalmazni fogják az élelmiszer-hulladékokra vonatkozó új mutatókat (lásd az 5.2. szakaszt), továbbá a létező, Eurostatról származó és egyéb hivatalos adatokon alapuló mutatókat olyan területeken, mint a kulcsfontosságú nyersanyagok ellátásának biztonsága, javítás és újrahasználat, hulladékkezelés, hulladékgazdálkodás, a másodnyersanyagok kereskedelme az EU-ban és az EU-n kívüli országokkal, továbbá az újrafeldolgozott anyagok használata a termékekben. Szükség esetén lépéseket kell tenni a meglévő adatok minőségének javítása érdekében. A Bizottság a jelen cselekvési terv elfogadása után öt évvel beszámol az annak végrehajtásával kapcsolatos előrehaladásról.

Az EEA-val szorosan együttműködve és a tagállamokkal konzultálva a Bizottság ki fogja alakítani a körforgásos gazdaság figyelemmel kíséréseinek keretét, amelynek célja, hogy hatékonyan mérje az előrehaladást, a rendelkezésre álló megbízható adatok alapján⁵⁶.

8. Következtetés

Ez a cselekvési terv a körforgásos gazdaságba való átmenet támogatására vonatkozóan konkrét és ambiciózus uniós megbízatást rögzít. Szükség lesz a folyamatos és szélesebb körű

⁵⁴ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/environmental-data-centre-on-natural-resources/resource-efficiency-indicators/resource-efficiency-scoreboard>

⁵⁵ Ezt a nyersanyagokra vonatkozó európai innovációs partnerséggel összefüggésben fejlesztették – a következő weboldalon lesz elérhető: <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/eip-raw-materials/en/content/eip-raw-materials-monitoring-and-evaluation-scheme>.

⁵⁶ és újonnan kifejlesztett adatok alapján az élelmiszer-hulladék tekintetében (lásd az 5.2. szakaszt).

elköteleződésre is a kormányzat valamennyi szintjén, a tagállamokban, régiókban és városokban, továbbá valamennyi érintett részéről. A Bizottság felkéri az Európai Parlamentet és a Tanácsot, hogy támogassák e cselekvési tervet, és aktívan vegyenek részt a végrehajtásában, szorosan együttműködve valamennyi releváns érintettel.